

Hovoříme s členem vědecké rady Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka (CRI) na Vysoké škole ekonomické v Praze Ing. Michalem Kudějem

MEZERA KRYTÍ – NOVÉ EKONOMICKÉ KRITÉRIUM PRO POSUZOVÁNÍ ÚPADKU...

CENTRUM RESTRUKTURALIZACE A INSOLVENCE HARRYHO POLLAKA (CRI) NA VYSOKÉ ŠKOLE EKONOMICKÉ V PRAZE JE INSTITUCÍ PRO PORADENSKOU, PEDAGOGICKOU A VĚDECKOU ČINNOST V OBLASTI KRIZE PODNIKU, JEJÍCH PŘÍČIN, PRŮBĚHU A ŘEŠENÍ. V RÁMCI SVÉ SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI PŘISPÍVÁ I K VÝZKUMU A PRAKTICKÉMU ZVLÁDNUTÍ PROBLEMATIKY OSOBNÍCH BANKROTŮ. ČLENEM VĚDECKÉ RADY TOHOTO CENTRA JE I ING. MICHAL KUDĚJ, KTERÉHO JSME SE ZEPTALI:

TEXT: KAREL ŽÍTEK, FOTO: KN A ARCHÍV

Úpadek podniku je primárně kategorie ekonomická

Definice úpadku v insolvenčním zákoně je sice z právního hlediska srozumitelná, ale v ekonomické realitě často není dostatečná pro jednoznačné určení, zda je podnik v úpadku. Co s tím?

Je třeba posílit ekonomická kritéria a nechat do rozhodování o úpadku korporací vstoupit trochu více ekonomiky. To se podle mého názoru částečně podařilo implementací mezery krytí do rozhodování o úpadku v aktuální novele insolvenčního zákona, s účinností od 1.7.2017.

Skupina odborníků sdružených pod Centrem restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka (CRI) předložila odborné veřejnosti materiál, který směřuje ke zvýšení přesnosti definice úpadku korporací v její části, která se týká platební neschopnosti...

Na půdě Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka vznikla myšlenka zavedení konceptu mezery krytí a schopnosti jejího uzavření jako ekonomického kritéria, které je úspěšně používáno při rozhodování o úpadku v sousedním Německu. Samozřejmě, že nebylo možné německý koncept převzít bez dalšího. Odborné veřejnosti byl zhruba již před dvěma lety na některých profesních seminářích představen koncept mezery krytí reflektující tuzemskou ekonomickou realitu. V loňském březnu CRI uspořádalo na VŠE kolokvium, na které přizvalo celou řadu odborníků a zástupců profesních komor a organizací včetně zástupců státní správy a soudů, aby posléze prezentovalo výsledky tohoto kolokvia na následné konferenci Insolvence 2016, 10 let od vyhlášení insolvenčního zákona: přínosy a zklamání. Takže z toho je vidět, že tento koncept jaksí nespádl zčistajasna z nebe jako momentální nápad, ale byl po delší dobu diskutován na různých odborných fórech a vychází ze zavedené praxe našich blízkých sousedů.

Hlavní problém insolvence a úpadku tedy není právní, ale ekonomický?

Samozřejmě. Úpadek podniku je primárně kategorie ekonomická, do které vstupuje řada právních a procesních souvislostí. Úpadek podniku představuje zásadní nerovnováhu v jeho ekonomice. Tato nerovnováha – krize podniku – se často vyvíjí řadu let a má svá vývojová stadia, která, pokud nedojde včas k jejich rozpoznání a přijetí opatření k jejich překonání, končí úpadkem. Úpadek je tedy možné vyústění dlouhodobě se vyvíjející podnikové ekonomické krize. Do jisté míry jde o přirozený ekonomický jev, který je důsledkem nesprávného či opožděného pochopení krize podniku, kdy se z nějakých důvodů nepodařilo přijmout a implementovat správný ozdravný proces.

Předseda Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny Jeroným Tejc připravil ve spolupráci s Centrem restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka (CRI) Podnikohospodářské fakulty VŠE pozměňovací návrh insolvenčního zákona, který má pomoci zvýšit transparentnost insolvenčních řízení i jejich předinsolvenčních fází...

Tady bych si dovilil mírné upřesnění. Na půdě CRI vznikl na základě inspirace z německého prostředí v průběhu předchozích dvou let koncept mezery krytí, který reflektuje tuzemskou ekonomickou realitu. Tento koncept pak byl fundamentem pro zpracování návrhu jeho implementace do právního prostředí, který byl základem pozměňovacího návrhu předloženého panem předsedou Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny.

Rozumím-li tomu správně, tak by při posuzování platební neschopnosti mělo tedy dojít k rychlému posouzení ekonomické situace podniku. Zda nastala skuteč-



Ing. Michal Kuděj

"Koncept nespadol zčistajasna z nebe jako momentální nápad, ale byl po delší dobu diskutován na různých odborných fórech a vychází ze zavedené praxe našich blízkých sousedů," tvrdí ing. Kuděj.

ná ekonomická podstata úpadku, nebo jestli se podnik nachází v nějakém přechodném stavu, který nemusí vést k úpadku?

Ano, to je podstata koncepce mezery krytí. Na tomto místě bych rád zdůraznil, že koncept mezery krytí není v žádném případě nástrojem ochrany dlužníků, ani bezmeznou zbraní věřitelů, jak by mohlo být mylně chápáno. Je to nástroj ekonomického vyhodnocení platební schopnosti podniku, který ukazuje, zda je podnik v systémové platební neschopnosti, nebo zda došlo pouze k určitému přechodnému zhoršení, určitému šoku v ekonomice podniku, který je možné ve velmi krátké době překonat. Jde tedy o zjištění aktuálního ekonomického stavu ve vztahu k platební schopnosti. Výsledek takového zjištění lze pak použít jak pro poměrně rychlé zjištění úpadku v případě oprávněného insolvenčního návrhu, tak pro obranu před návrhy neoprávněnými, respektive šikanózními.

Lhůta na předložení výkazů ohledně mezery krytí a jejího případného uzavření je stanovena na dva týdny a současně se vyžaduje, aby byla zpracována respektovanou autoritou, to znamená někým z okruhu osob, které pro tento účel určuje příslušný prováděcí předpis. V ta-

kové lhůtě je toho podle mého názoru schopen pouze dostatečně zdravý podnik, který má jednoznačné podklady k tomu, že mezeru krytí buď neexistuje, nebo je schopen ji v předvídané lhůtě včas uzavřít. U podniků, které se pohybují na hranici platební neschopnosti, nebo za její hranici se dá s pravděpodobností hraničící s jistotou říci, že takovými podklady nedisponují a nebude tedy možné je zpracovateli předložit. Lhůta v sobě zahrnuje zpracování předpokládaných podkladů, dokládajících ekonomickou a finanční situaci podniku, a pokud takové jednoznačné podklady nejsou k dispozici, nebude možné v uvedené lhůtě výkazy zpracovat a předložit. Současně, pokud podnik není schopen obratem „sehnat“ zpracovatele, tak zřejmě ani není schopen věrohodné a jednoznačné poklady předložit. Nejedná se totiž o ověření výkazů, ale o jejich zpracování. Prokázání schopnosti uzavřít v předvídané lhůtě případnou zjištěnou mezeru krytí je založeno na principu, že „co není jednoznačně doloženo, to nebude zahrnuto“. To je významný rozdíl například od auditu, kdy auditor výběrovým způsobem ověřuje skutečnosti uvedené v účetní závěrce, neboť v tomto případě zpracovatel sám výkazy sestavuje na zá-

**Koncept
mezery
krytí není
v žádném
případě
nástrojem
ochrany
dlužníků**

Má sloužit především k rychlému a jednoznačnému zjištění aktuální ekonomické situace podniku

kladě jednoznačně doložených skutečností, které mají přímý vliv na výsledek.

Také se počítá s tím, že v případě věřitelského insolvenčního návrhu může soud dlužníkovi uložit předložení výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity. Věřitelé nic nebrání, aby již ve svém věřitelském insolvenčním návrhu soudu předložili takových výkazů navrhli. Jestliže následně dotčený subjekt není schopen (zejména nejspíše z důvodu absence jednoznačných věrohodných podkladů, nebo z důvodu, že nebyl schopen „sehnat si“ zpracovatele) výkazy předložit, pak je to s vysokou pravděpodobností znakem toho, že se zřejmě nejedná o okamžitou krátkodobou „slabost“ jinak zdravého subjektu. Právě to by mělo vést k posílení postavení věřitelů v počátcích insolvenčního řízení, zahájeného na návrh věřitele.

Komu by tato standardizace pomohla? Věřitelé často oprávněně tvrdí, že než se reálně dostanou k výkonu svých věřitelských práv, tak v podniku již nic není. Na druhou stranu podniky jsou relativně často napadány šikanózními návrhy. Posuzování mezery krytí by mohlo být prospěšné pro obě strany?

Zavedený koncept mezery krytí, jako ekonomické kritérium, má sloužit především k rychlému a jednoznačnému zjištění aktuální ekonomické situace podniku v otázce platební schopnosti. Podle mého názoru může pomoci věřitelům tím, že u oprávněných návrhů bude na základě ekonomického stavu rychle zjištěn úpadek, neoprávněně napadeným podnikům pak k rychlé a předvídatelné obraně a v neposledním případě také soudcům, kterým se dostává do rukou relativně jednoduché ekonomické kritérium, které může usnadnit jejich rozhodování na základě ekonomického stavu a nikoliv na základě různých tvrzení dlužníků či věřitelů, která jsou v řadě případů irelevantní ve vztahu k jejich skutečné ekonomické situaci a platební schopnosti. Klíčová je také předvídatelnost, tedy způsob, jakým bude ekonomická situace posuzována. A tu podle mého názoru koncepce mezery krytí splňuje.

Na druhou stranu pokud se firma dostane do nekomfortní situace, tak ze strachu před odpovědností by mohla podat insolvenční návrh i v situaci, kdy ekonomicky v úpadku není...



Hala Vysoké školy ekonomické v Praze.

Toho by se neobával. Mezera krytí je jedním, nikoliv jediným kritériem pro posuzování úpadku. Nicméně je třeba vidět, že se nejedná jen o jakési „insolvenční kritérium“. Statutární orgány a manažeři by při svém rozhodování měli brát v úvahu, zda jejich ekonomická rozhodnutí nezpůsobí systémovou platební neschopnost, a tedy mezeru krytí. Možná to navíc přispěje k vytvoření dalších prvků signální soustavy k vyhodnocení potenciální krize, tedy ke zlepšení řízení podniků.

Věřitelé nemají dostatečné informace o reálné hodnotě majetku dlužníka, nebo je mají jen omezené a neaktuální. Dlužník tyto informace většinou má, ví v jakém stavu se jeho majetek nachází. Co s tím?

To je problém informační asymetrie a týká se spíše otázky předlužení, při které se poměřuje hodnota majetku vůči výši závazků podniku dlužníka. Věřitelé však většinou vnímají platební neschopnost, neboť ta se jim přímo dotýká, protože nejsou hrazeny jejich pohledávky. Nicméně, otázka předlužení, respektive otázka skutečné hodnoty podniku ve vztahu k jeho dluhům je klíčová z hlediska následného uspokojování jejich pohledávek v insolvenčním řízení. Zde je však potřeba vidět i to, že při zjišťování předlužení se přihlíží rovněž k dalšímu provozu podniku (pokud je podnik provozuschopný). To bychom se ale dostali do oblasti celkem složité problematiky oceňování

podniku, posuzování going concern principu a vyhodnocování obchodního modelu podniku. A to jsem to popsal jen velmi jednoduše. Tato problematika je mnohem komplexnější. Určitým východiskem by podle mého názoru mohlo být vnesení „více ekonomiky“ i do této oblasti, a to například formou standardizace oceňovacího procesu a prezentace skutečné hodnoty podniku a jeho dluhů. To je ostatně další zajímavý námět pro činnost CRI a jeden ze směrů, kam se díváme.

Vidíte, to mě přivádí k otázce, co vás, případně celé Centrum restrukturalizace a insolvency Harryho Polaka, čeká v příštích měsících? Na co zaměříte svoji pozornost?

Na konci května se uskuteční již tradičně konference VŠE, kterou organizuje vědecký tým výzkumu insolvency společně s CRI, letos pod tematickým názvem "Insolvenční ve středoevropském prostoru – vybraná témata", která se letos bude konat na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze. Podílíme se průběžně na výuce a výzkumné práci na VŠE v rámci nám blízkých předmětů, v několika specializacích. Rozvíjíme publikační činnost. Nadále se určitě na půdě CRI zaměříme na další oblasti restrukturalizace a insolvency, s akcentací na ekonomickou podstatu těchto procesů s cílem zlepšovat prostředí popsaných oblastí u nás.

Otázka skutečné hodnoty podniku ve vztahu k jeho dluhům je klíčová

NAŠE TÉMA • NAŠE TÉMA • NAŠE TÉMA • NAŠE TÉMA • NAŠE TÉMA

KLIENTI ČASTO NEUMÍ S KREDITNÍMI KARTAMI PŘÍLIŠ DOBŘE PRACOVAT

KREDITNÍ KARTA JE JEDEN Z TYPŮ ÚVĚRU. BANKA NEBO NEBANKOVNÍ SPOLEČNOST SCHVÁLÍ KLIENTOVI URČITÝ ÚVĚROVÝ RÁMEC, ZALOŽÍ KE KARTĚ ÚČET A ON POUŽÍVÁNÍM KARTY ČERPÁ PENÍZE. BANKY NEBO FINANČNÍ INSTITUCE SI VE VALNÉ VĚTšinĚ PŘÍPADŮ ÚČTUVÍ I PRAVIDELNÉ MĚSÍČNÍ POPLATKY, COŽ KLIENTI VĚDÍ. MNOHO Z NICH ALE ZAPOMÍNÁ, ŽE I ZA NEPOUŽÍVANOU KREDITNÍ KARTU MUSÍ HRADIT PRAVIDELNÉ POPLATKY, TAKŽE PONECHAT JI MĚSÍCE NĚKDE V ŠUPLÍKU NENÍ DOBRÝ NÁPAD. Z ROČNÍHO ROZPOČTU MOHOU POPLATKY UKROJIT STOVKY AŽ TISÍCE KORUN.

JAK S KREDITNÍMI KARTAMI SPRÁVNĚ NAKLÁDAT, O TOM JSME HOVOŘILI S ŘEDITELEM NEBANKOVNÍHO REGISTRU KLIENTSKÝCH INFORMACÍ ING. JIŘÍM RAJLEM.

TEXT: KAREL ŽÍTEK, FOTO: KN

Kolik je dnes mezi lidmi kreditních karet?

Vytáhli jsme si statistiky z Bankovního a Nebankovního registru. Ke konci loňského roku bylo v oběhu 1,84 milionu kreditních karet jak z bank, tak z nebankovních společností.

Na kolik z těchto karet jejich majitelé zapomněli, popřípadě kolik karet nebylo použito?

Karty, které nebyly používány, těch bylo 589 tisíc, což je 32 procent z celkového počtu. To je poměrně vysoké číslo, které říká, že lidé kreditní karty doma sice mají, ale nepoužívají je. Karty, které byly použity a byl na nich ně-

jaký dluh po splatnosti, tak těch bylo 133 tisíc.

Aniž by ty karty byly používány, lidé na nich dlužili a nespláceli. A karet s dluhem, který lidé nespláceli déle než rok, bylo 29 tisíc.

Zapomenuté karty mohou lidi dostat do potíží...

Jak jsem říkal, těch 29 tisíc karet, které klienti bank a finančních institucí mají a nesplácejí dluh, který tam je, tak to číslo vypadá, že je poměrně vysoké. Na druhou stranu v roce 2015 to bylo 40 tisíc karet. Jde tedy o snížení, což je na jednu stranu pozitivní. Přesto je stále vidět, že klienti asi neumí s kartami příliš dobře pracovat, protože 32